

Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 1 Safetybell

1 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

De MK-lijn heeft een stijgend verloop, wat betekent dat ook de gemiddelde variabele kosten toenemen per extra geproduceerd product waardoor er sprake is van progressief variabele kosten.

2 maximumscore 3

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

- $P = -50Q + 400$
 $TO = -50Q^2 + 400Q$
 $MO = (TO') = -100Q + 400$
 $TK = 12,5Q^2 + 100Q + 600.000$
 $MK = (TK') = 25Q + 100$ 1
- $MO = MK \rightarrow -100Q + 400 = 25Q + 100$
 $Q = 2,4$ (x 10.000) en $P = € 280$ 1
- $TO = € 280 \times 24.000 = € 6.720.000$
 $TVK = (12,50 \times 2,4 + 100) \times 24.000 = € 3.120.000$
 $TK = TCK + TVK = € 3.720.000$
 $TW = TO - TK = € 3.000.000$ 1

3 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- een juiste uitleg of deelmarkten kunnen worden onderscheiden.
- een juiste uitleg of onderlinge doorverkoop nog steeds mogelijk is.
- een correcte conclusie dat prijsdiscriminatie niet ontstaat.

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- Deelmarkten worden onderscheiden omdat alleen de laagste inkomens de subsidie zullen ontvangen.
- Na de aanschaf van een videodeurbel kunnen de laagste inkomens deze videodeurbel doorverkopen, waardoor ook de hogere inkomens profiteren van de subsidie.
- Er wordt aan een van de twee voorwaarden van prijsdiscriminatie voldaan, waardoor prijsdiscriminatie niet zal ontstaan.

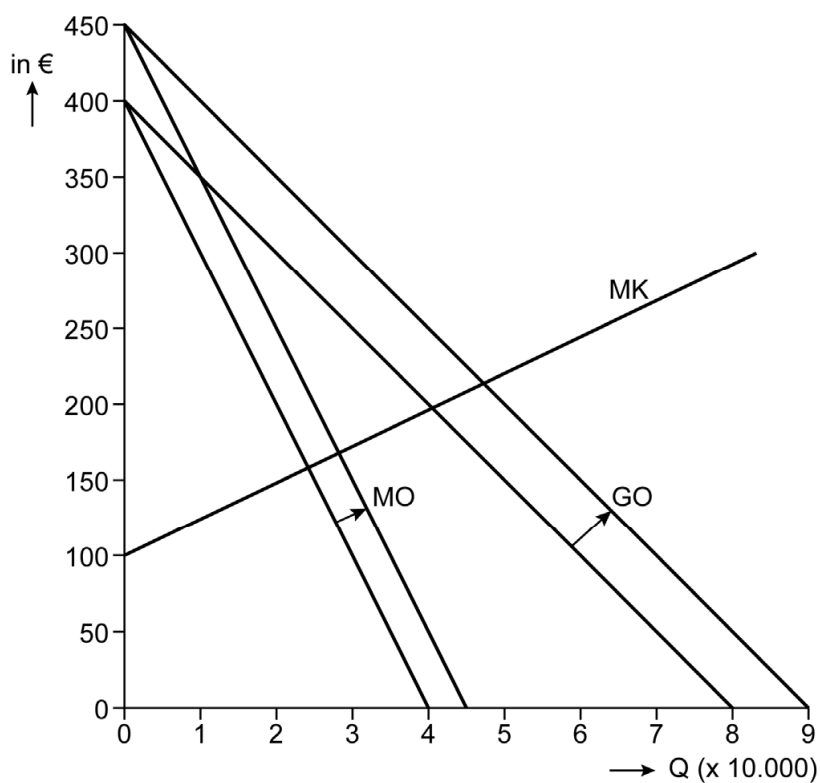
- indien drie elementen juist 2
- indien twee elementen juist 1
- indien een of geen element juist 0

4 maximumscore 2

- het correct tekenen van de GO-lijn.
- het correct tekenen van de MO-lijn.

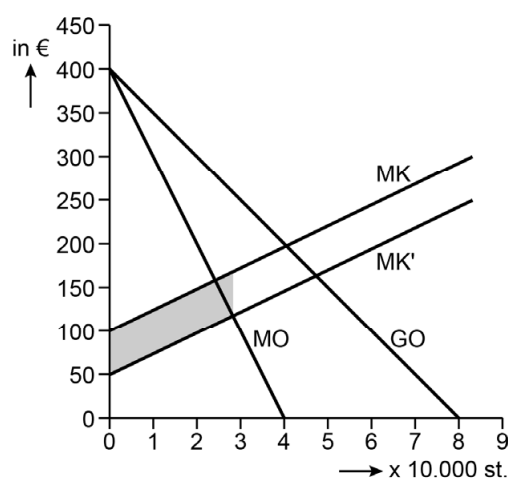
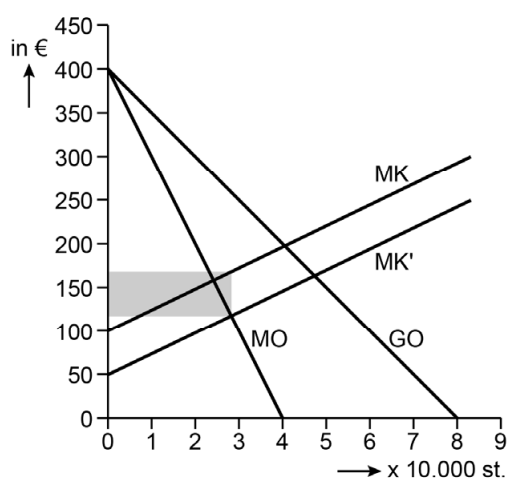
1

1

5 maximumscore 2

Twee voorbeelden van een juiste arcering:

Opmerking

Uitsluitend 0 of 2 scorepunten toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores
6	maximumscore 2 Een voorbeeld van een juist antwoord is:	
	Bij volledige mededinging is er sprake van een maximaal totaal surplus.	1
	Vanuit dit evenwicht kan (in een andere situatie) geen producent / consument erop vooruitgaan zonder dat een consument / producent erop achteruitgaat. Het nieuwe marktevenwicht is dus Pareto-efficiënt.	1

Opgave 2 Pensioenmodel

- 7 maximumscore 2**
Een voorbeeld van een juist antwoord is:
- Werknemers betalen nu premie waardoor zij consumptie uitstellen. 1
 - Vanaf de pensioenleeftijd wordt het opgebouwde vermogen weer uitgekeerd waardoor de consumptie later kan toenemen. 1
- 8 maximumscore 2**
Een voorbeeld van een juist antwoord is:
- Er is sprake van een reële economische groei in combinatie met inflatie, waardoor de nominale inkomens (2,5%) in het land toenemen. 1
 - Omdat de pensioenen welvaartvast zijn zullen deze meegroeien en dus zullen de totale pensioenuitgaven stijgen. 1
- 9 maximumscore 1**
Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een voorraadgrootte, want de jaarlijkse pensioenbesparing wordt op een gegeven moment / een tijdstip gemeten.
- 10 maximumscore 2**
Een juist antwoord bevat:
- een juiste uitleg over de relatie tussen het pensioenvermogen en het bbp. 1
 - een juiste uitleg over de relatie tussen de premies als percentage van het pensioenvermogen en het bbp. 1
- Een voorbeeld van een juist antwoord is:
- Het jaarlijkse rendement groeit meer dan het bbp, waardoor het totale pensioenvermogen meer stijgt dan het bbp. 1
 - Doordat de premies als percentage van het bbp gelijk blijven, zullen de premies als percentage van het totale pensioenvermogen dalen. 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

11 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- Bij het verhogen van de pensioenleeftijd neemt het aantal premieplichtigen toe waardoor de totale inkomsten stijgen / neemt het aantal uitkeringsgerechtigden af, waardoor de totale uitgaven dalen. 1
- Hierdoor kan de premie dalen en het netto-inkomen / de koopkracht van de premieplichtigen kan stijgen. 1

Opgave 3 Hulplijn

12 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- (Immigranten zullen tijdens een laagconjunctuur meer geld overmaken naar hun familie.) Hierdoor zullen de bestedingen minder afnemen dan zonder deze inkomensoverdrachten. 1
- In een laagconjunctuur zullen de extra bestedingen de daling van de productie / bbp (in het Afrikaanse land) afzwakken. 1

13 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

- Het gezin in Afrika ontvangt $493 \times 10,36 = 5.107,48$ frank. Ze zouden (bij de officiële wisselkoers) $500 \times 10,81 = 5.405$ frank ontvangen. 1
 - Kosten van transactie = $5.405 - 5.107,48 = 297,52$ frank
Dit is $297,52 / 10,81 = € 27,52$ 1
- of
- $7 + (493 \times \frac{10,81-10,36}{10,81}) = € 27,52$ 2

14 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- Een toenemende concurrentie betekent dat er meer banken en geld-overmaak-bedrijven actief worden op de markt. Hierdoor zullen de GOB-wisselkoersen stijgen / GOB-commissies dalen. 1
- Gezinnen ontvangen dan per saldo een hoger bedrag in franks. De bestedingen nemen daardoor toe en dit zorgt voor een hogere economische groei (in het Afrikaanse land). 1

15 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- Het begrotingssaldo is negatiever dan het saldo lopende rekening. Dat betekent dat de particuliere sector een positief spaarsaldo moet hebben.
- $(S-I) = (E-M) - (B-O) = -3,4 - (-3,7) = +0,3$

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

16 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- Een verslechtering van het saldo lopende rekening betekent dat een neerwaartse druk op de munt ontstaat. Om de vaste wisselkoers te handhaven, zal het aanbod van de munt moeten worden afgeremd / zal de vraag naar de munt worden gestimuleerd. 1
 - De centrale bank zal de rente verhogen, waardoor de kapitaalinstroom uit het buitenland toeneemt. Hierdoor stijgt de vraag van de munt waardoor de vaste koers wordt gehandhaafd. 1
- of (voor de tweede deelscore)
- De centrale bank zal de rente verhogen, waardoor huishoudens gaan sparen en minder besteden / importeren. Hierdoor daalt het aanbod van de munt, waardoor de vaste koers wordt gehandhaafd. 1

Opgave 4 Strijd om de leerling

17 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- Onderwijs (aan de bevolking) levert positieve externe effecten op, want een beter opgeleide bevolking leidt tot maatschappelijke baten (hoger bbp, meer belastingopbrengsten). 1
- Door toekenning van de lumpsum / subsidie wordt de prijs van het onderwijs verlaagd, waardoor deze positieve externe effecten worden geïnternaliseerd. 1

18 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- De school (de agent) moet onderwijs aanbieden voor de inspectie (de principaal). Er is sprake van asymmetrische informatie: de inspectie heeft geen zicht op hoe schoolbesturen de lumpsum besteden. 1
- Er zijn tegengestelde belangen: De inspectie wil kwalitatief goed onderwijs. Schoolbesturen willen zoveel mogelijk leerlingen aantrekken (door lumpsum te gebruiken voor marketing). Er is dus sprake van een principaal-agentprobleem. 1

Vraag	Antwoord	Scores
19	maximumscore 3	
	Een juist antwoord bevat voor het Rij-college:	
	• een berekening van de totale vraag en omzet.	1
	• een berekening van de marketingkosten.	1
	• een berekening van de totale kosten en de toename van de reserve in het huidige schooljaar.	1
	Een voorbeeld van een juiste berekening is:	
	• (In cel G geldt dat het Rij-college een marketingbudget hanteert van 100% en het Kolom-college 0%). $qv = 800 + 2 \times 100 - 0,5 \times 0 = 1.000$ leerlingen $TO = 6.000 \times 1.000 = 6.000.000$	1
	• Vorig jaar had de school 800 leerlingen ($2 \times M = 0\%$). De totale marketingkosten = $800 \times 6.000 \times 0,1 = 480.000$	1
	• $TK = (3.000 \times 1.000) + 2.510.000 + 480.000 = 5.990.000$ De toename van de reserve = $6.000.000 - 5.990.000 = \text{€ } 10.000$	1
20	maximumscore 2	
	Een voorbeeld van een juist antwoord is:	
	• Het Rij-college en het Kolom-college hebben een dominante strategie om 100% marketingbudget in te zetten, want $10 > -50 > -110$ en $-65 > -125 > -185$ en $-140 > -200 > -260$. Er is een Nash-evenwicht bij (100%, 100%) / Cel I.	1
	• Omdat beide een dominante strategie hebben is er sprake van een Nash-evenwicht.	1
	of (voor de tweede deelscore)	
	• Geen van de scholen kan zijn financiële reserve hier vergroten, gegeven de keuze van de ander.	1
21	maximumscore 2	
	Een voorbeeld van een juist antwoord is.	
	• $TO = 1.600 \times 6.000 = 9.600.000$ $TVK = 1.600 \times 3.000 = 4.800.000$ De TCK mogen dan $9.600.000 - 4.800.000 = 4.800.000$ bedragen.	1
	• $TCK \text{ voor de fusie} = 2 \times 2.510.000 = 5.020.000$ Dit betekent een afname van $5.020.000 - 4.800.000 = \text{€ } 220.000$	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 5 Soepeler

22 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- De versoepeling van het ontslagrecht zorgt ervoor dat bedrijven minder loonkosten hebben wanneer zij ervoor kiezen iemand te ontslaan. Dit vermindert het risico op hoge kosten. 1
- Bedrijven hebben hierdoor sneller een prikkel om werknemers aan te nemen, waardoor de werkgelegenheid stijgt. 1

23 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- Door verkorting van de opzegtermijn kunnen werknemers eenvoudiger ontslag nemen bij een bedrijf. Dit kan leiden tot het niet investeren in de werknemer, omdat de kans op 'beroving' / verzonken kosten groter is. 1
- Hierdoor wordt de arbeidsproductiviteit gedrukt. De loonkosten per product nemen dan toe. 1

24 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- Een juiste uitleg over de relatie tussen het ontslagrecht en de prijzen. 1
- Een juiste uitleg over de aanpassing van de prijzen en de helling van de GA-curve. 1

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- Door versoepeling van het ontslagrecht zullen bedrijven bij een daling van de productie sneller (overtollig) personeel kunnen ontslaan waardoor prijzen sneller kunnen dalen (bij eenzelfde daling van Y). 1
- Dit betekent een toename van de prijsflexibiliteit en dus zal de GA-curve steiler verlopen. 1

25 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- In figuur 2 ontstaat een groter verschil tussen de inflatie en de verwachte inflatie. 1
- De centrale bank zal dan een grotere nominale renteaanpassing doen, waardoor de economie terugkeert naar de potentiële productie. 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 6 Drinkwater

26 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- Marktwerving leidt bij vraagoverschotten tot een hogere prijs. Hierdoor neemt de vraag af / wordt het aanleggen van noodreserves rendabel, waardoor er weer een evenwicht ontstaat. De overconsumptie verdwijnt en dan wordt het eerste doel behaald. 1
 - De hogere prijs kan (bij gelijk gebruik) leiden tot hogere kosten voor lage inkomens. Het tweede doel wordt niet behaald. 1
- of (voor de tweede deelscore)
- De hogere prijs kan leiden tot een relatief grotere afname van de gevraagde hoeveelheid, waardoor de totale kosten kunnen dalen. Hierdoor wordt het tweede doel wel gehaald. 1

27 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- De heffing zorgt voor een toename van de prijs naar € 2 (per 1.000 liter). Hierdoor ontstaat een nieuw evenwicht bij $Qv_2 = Qa_2$ bij $Q = 14.000$. 1
- De vraag is gelijk aan de capaciteit, dus overconsumptie wordt tegengegaan. 1

28 maximumscore 3

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- $50.000 - 10.000$ (aftrekpost) = 40.000 liter belastbaar. 1
- schijf 1: 20.000 liter x 0,003 = € 60
schijf 2: 20.000 liter x 0,006 = € 120
totaal = € 60 + € 120 = € 180 per persoon. 1
- € 180 – € 70 (heffingskorting) = € 110 per persoon 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

29 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- het berekenen van het gemiddeld tarief. 1
- een juiste verklaring dat er een prikkel is om minder te consumeren omdat het marginaal tarief hoger is dan het gemiddelde tarief. 1

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- Het gemiddelde tarief = € 110 / 50.000 liter = € 0,0022. 1
- Het marginale tarief (€ 0,006) is hoger dan het gemiddelde tarief, zodat het consumeren van extra water ervoor zorgt dat het gemiddelde tarief stijgt / meer kost dan het gemiddelde, waardoor een prikkel ontstaat om minder te consumeren. 1

Opmerking

Als er wordt doorgerekend met een foutief antwoord uit de vorige vraag kunnen maximale punten worden toegekend.

Bronvermeldingen

Tabellen, grafieken en teksten

bron Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling, 2025